

סודי ביותר

פ ר ו ט ו ק ו ל
ישיבה לט/שכיח של הממשלה
י"ד באייר תשכ"ח - 12.5.68
(לסנה"צ ואחה"צ)

נכחו השרים:
ל. אשכול - יו"ר (עד אמצע סעיף 458)
י. אלון
ז. ארן
מ. בנטוב
ח. גבתי
י. גלילי
מ. דיין
ז. ורהפטיג
י. ישעיהו
מ. כרמל
י. ספיר
פ. ספיר
מ. קול (עד סעיף 456)
ח.מ. שפירא
י.ש. שפירא (יו"ר מאמצע סעיף 458)
ז. שרף
א. ששון

נעדרו השרים:
א. אבן (בחול)
מ. בנין (בחול)
י. בורג (בחול)
י. ברזילי (בחול)

י. עוזאי - מזכירת הממשלה
י. הרצוג - מנכ"ל משרד ראש הממשלה

סדר היום:
.452 סקירות
.453 ציון יום כ"ח באייר - יום שחרור ירושלים
.454 נסיעת שר המסחר והתעשייה
.455 קביעת שר לטיסול בבקשת החנינה של מר י. סהר
.456 הצעת חוק הסדרי מינהל, תשכ"ח-1968
.457 חקנון "יד ושם"
.458 בורות בענין תנאי ההשתלמות של עובדי המחקר במערכת הבטחון
.459 יבוא ויצוא כלי-ידיה לצרכי הסרטה.

.452 ט ק י ר ו תראש הממשלה ל. אשכול:

כזכור, סיכמנו ביום רביעי שעבר לקיים דיון יסודי על שליחות יארינג. הנחנו ששר החוץ יחזור בינתיים. אבל החברר כי יצטרך אז לבטל אירועים בשבדיה ובפינלנד, שנקבעו מזה זמן, גם עם מלכים, ושביטולם היה גורם עלבון למארחים. בפינלנד אמרו, כי אם הוא מבטל את השתתפותו באירועים שונים, הם יציעו ביטול הביקור בכללו. יתר על כן, נעדרים בחוץ-לארץ כמה שרים שיוכלו להגיע במשך שבוע זה לקראת הדיון היסודי של יארינג. אגב, יארינג עצמו רק יחדש פעילותו לקראת סוף שבוע זה, כתום פגרה של ימים אחדים בשבדיה. בגלל כל הנימוקים הללו הסכמתי ששר החוץ לא יבוא לישיבה היום ושנקיים הישיבה אתו בשבוע, כלומר ביום ראשון הבא.

אבל אציין כמה פרטים ונדמה לי שלא ניכנס היום לדיון בהם עד שיבוא גם שר החוץ.

א. שליחות יארינג. יארינג נסע מכאן בסוף השבוע שעבר לקהיר. אין לנו עדיין דיווח ממנו על שיחותיו בקהיר. הוא כנראה ייפגש היום בשטוקהולם עם אכן. ואנו מחכים לדיווחו או למה ששר החוץ יביא אתו.

ב. אשר לירדנים - האמריקאים מעירים שעל-סמך דברים שהם שמעו מהירדנים אין להם בטחון שהירדנים אמנם מוכנים לפגישה פנים אל פנים עם ישראל. על כך ברצוני להעיר כי כפי שדווח בישיבת הממשלה בשבוע שעבר הרי שמענו בצינורות ישירים מהירדנים וגם באמצעות הבריטים ובאמצעות יארינג שהירדנים מוכנים לשיחות בשלב שני של המגעים כניו-יורק פנים אל פנים עם ישראל בחסות יארינג. מתי שהוא או שיצלול כל הענין כמים אדירים או שיתבהר הדבר

ויתברר. יש להוסיף, כי בשיחות חוסיין בלונדון עם אישי הממשלה הבריטית, הרי לפי ידיעותינו הבהיר חוסיין לאנשי שיחו, כי הוא עדיין משמש בגיבוי צבאו ככוח העיקרי בירדן, וכי הוא, חוסיין, סבור שמצרים אינה תומכת אך אינה מתנגדת להסדר ירדני נפרד עם ישראל, כתנאי שההסדר יתן כמובן סיפוק ל"כבוד" הערבי ושהיו בו כמה הישגים ולא יהווה כניעה מוחלטת, וכי את ההסדר הזה יש לנסות ולהשיג באמצעות שיחות יארינג, כי במידה וישראל בקיצוניותה תגרום לאי-השגת הסדר הרי הוא יתהלך להיות הכוח המכריע בירדן ומצרים תתנגד אפקטיבית להסדר נפרד. הבריטים התרשמו כי בעיית ירושלים היא אבן הנגף העיקרית, משום שלפי הודעת חוסיין הוא מחוץ לתחום בילטרלי, זאת אומרת בזה אין לו זכות לגמור לברו אתנו, וכיון שהבריטים סבורים כי אין לראות באופק ויתורים משום צד עלולה בעיה זו לרתות או למנוע הסדר.

ג. הדיון במועצת הבטחון. מועצת הבטחון ממשיכה בדיוניה בבעיית ירושלים. הדיון יחודש מחר. האמריקאים כידוע נקטו בקו חיוני והודיעו כי אין לדון בירושלים בנפרד ממכלול הבעיות שבטיפול יארינג. המאבק על נוסח ההחלטה נמשך בניו-יורק. לעת עתה יש רק הנייר האלג'יראי, התובע מאתנו לכטל כל הפעולות בירושלים שעשינו עד כה ומאיים בדיון בצעדים כולל בסנקציות, אם ישראל תסרב למלא ההחלטות. האמריקאים בשיחות עם נציגינו הסכימו שרצוי כי ההחלטה תהיה מאוזנת ותפנה באופן שווה לצדדים ולא רק לישראל, אך האמריקאים מציינים שעלינו להבין כי עלולה להתקבל החלטה אשר תכלול גם סעיף חדורש מאתנו להימנע מצעדים העלולים לשנות מעמד ירושלים. נציגי ישראל פועלים נמרצות בבירות חברי מועצת הבטחון כמנמה להביא לאי-קבלת החלטה, אם רק אפשר או להחלטה שחתיחס רק לפעולות יארינג באורח כללי. יש לציין שלעומת ארצות-הברית ניכרת חולשה בעמדותיהן של מדינות מערביות אחרות המוכנות לקבל מנהיגות ארצות-הברית, אך נשאות קשורות להחלטות יולי בענין ירושלים, החלטות הקוראות לישראל במפורש להימנע מעשיית צעדים בירושלים, שיש בהם משום שינוי הסטטוס. נציגנו באו"ם ציין כי אין להתעלם מסימנים של רצון גובר לקרב ברית-המועצות ולחפש מכנה משותף לארבעת הגדולים.

ישנה פנייה רשמית מממשלת רומניה, האומרת שהיא מודאגת מההתפתחויות במזרח התיכון, וכי ששה חרשים לאחר קבלת החלטת מועצת הבטחון עדיין לא נסוגה ישראל מהשטחים שכבשה. מזכירים ישובים, סיפוח שטחים ובעיקר ירושלים, וכן המצעד בניגוד להחלטת מועצת הבטחון. הרומנים מציינים שמדיניותם הקודמת איתנה. אינם תובעים מאתנו החלק הראשון של החלטת מועצת הבטחון בלעדי החלק השני, אך המעשים וההצהרות של ישראל גורמים שוב להתחדדות היחסים עם הערבים ולהגברת התערבות המעצמות הגדולות, דאגתם יסודה גם בדאגה לשלום-הם.

שגדירנו מצוין כי יתכן שהודעה זו, שניתנה ברוח טובה, נעשתה כדי לצאת ידי חובה כלפי האו"ם, העצרת ומועצת הבטחון, כאשר שר החוץ הרומני הוא יו"ר העצרת וכי לפני ביקור נשיא רומניה ביוגוסלביה וביקור דה-גול ברומניה, רצו בשביל הרקורד לשלוח הפנייה אלינו. כן כמובן ישנה דאגתם האמיתית מפני התדרדרות הסכסוך והשלכתו על בטחונם-הם.

במקטור מזרח אירופה יש גם לציין שתי התפתחויות עם נציגים צ'כיים: בווינה אמר הציר הצ'כי כי הוא מעוניין להיפגש לשיחה עם שנרייר ישראל, לעת עתה באורח פרטי, אולם החיה גם פגישה רשמית, "רק סבלנות".

בטהראן יצא הנציג הצ'כי מהאולם בזמן ההצבעה על ההצעה הפרו-ישראלית שהונשה בידי הולנד, ואילו הרומני נמנע. שני הנציגים הצביעו בעד ההצעה האנטי-ישראלית.

ד"ר י. גלילי:

בעתונות העולמית וכן בעתונות הישראלית ממקורותיה של העתונות העולמית, ראו אור כל מיני פרסומים, שיש בהם כדי ליצור רושם, כאילו חל שינוי בעמדתה המוסכמת של ממשלת ישראל בנוגע

למשא-ומתן הישיר עם מדינות ערב.

שד השיכון פ. בנטוב:

היתה הכחשה של משרד החוץ.

דוד י. גלילי:

בחוף עמי אני חי, ואני יודע שיריעות פחות רציניות מזו זכו להארה בשם הממשלה ובשם ראש הממשלה, ולא הסתפקו בהצהרות של משרד החוץ, אשר גם בהן קשה לעתים להתמצא. אני רואה חשיבות בכך שבצורה מתאימה, אם בתשובה לשאלה או בצורה אחרת, יועמדו הדברים על דיוקם. אני מניח שלאיש מחברי הממשלה לא ידוע שיש שינוי בסעיף זה ולא הובאה לפנינו הצעה כזאת. אבל יש מקום לדאגה שהולך ומשתרר בעולם הרושם שאנחנו כאילו עומדים להסכים לכל מיני דיבורי עקיפין. צריכה להיות על כך הודעת הכחשה ברורה מצד משרד החוץ לנציגויות שלנו ולא שהדבר יודע להם מפי העתונות. לכן אני מבקש מראש הממשלה שבפרסום מן הישיבה הזאת תהיה הבהרה כזאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם אתה רוצה להגיד שאנחנו לא נסכים לשבת עם יארינג שבע ישיבות או עם יארינג פלוס מישהו מירדן, אבל שהעניין לא נגמר אלא בפגישה פנים אל פנים? דומני שאינך רוצה להגיד זאת. מה שעשינו עד עכשיו: דיברנו עם יארינג, הוא נסע הנה ונסע שמה. אבל אמרנו לו: בסופי הסופות נשב פנים אל פנים עם הערבים? צריך לנסח את הדבר בצורה כזאת. כזאת הייתי חומך.

דוד י. גלילי:

אני מסכים למה שאמרת ולומר שאין זה בתשובה לשאלה, אלא שבמהלך סקירתו של ראש הממשלה בישיבה הוא הבהיר גם עניין זה.

שר השיכון ט. בנטוב:

לדעתי צריך להסתפק במה שהכחיש משרד החוץ.
בענין זה מטפל משרד החוץ ויש להשאיר זאת למשרד החוץ.

דוד י. ספיר:

אני מבין שהיום נפגש שר החוץ עם יארינג. ואני
חוזר לאותו ויכוח שהיה ושיצטרף להיות כאשר שר החוץ יהיה כאן ביחס לאותן שתי
הפיסקאות. אגב בישיבת הממשלה ב-22 באפריל הודיע שר החוץ: על זה נרון כאשר
יארינג יגיש לנו את ההצעה. פירושו של דבר שבאותו תאריך יארינג לא הגיש עדיין
את ההצעה. איני יודע שמאז הגיש את ההצעה. הענין הזה נמצא מבחינה
פרוטוקולרית בקפאון. אם לא, צריך ששר החוץ יידע שכל הענין נמצא בדיון וצריך
שיארינג לא ייקבל את הרושם כאילו הדבר כבר לאחר המעשה.

דאש הממשלה ל. אשכול:

איני יודע איזה דבר לאחר המעשה.

דוד י. ספיר:

אותן שתי הפיסקאות המפורסמות. ניסחתי את זה

באופן זהיר.

דאש הממשלה ל. אשכול:

איני יודע למה רגשו חברי הממשלה.

דוד י. ספיר:

לכשנרון, אגיד. החלטנו לדון על הענין הזה, על

שתי הפיסקאות.

ראש הממשלה ל. אשכול:

את זאת הוא יודע.

דוד י. ספיר:

אם למשל יאשר ליארינג מחדש, האם הוא יודע שעל

הענין הזה צריך עוד לדון?

ראש הממשלה ל. אשכול:

הוא יודע. גם ההצעה הזאת עם התיקון שלי,

ההצעה שישראל גלילי מציע, גם בקשר לזה חשבנו שצריך לדבר עם אבא אבן. אני עומד להגיד את שני הפסוקים הללו, שאפשר לדבר עם יארינג ועם ליארינג ועוד מישהו, אם הוא רוצה, אבל הענין לא יסתיים בזאת, אלא במשא-ומתן פנים אל פנים. חשבתי שאנחנו חייבים להודיע לו על כך. ובמשך הזמן יכולים להיות כל מיני דברים, אמנם אין הדברים דומים, איך למשל הגיעו עכשיו האמריקאים לפריז לשיחות עם צפון ויטנאם? לבסוף יישבו וודאי פנים אל פנים. אבל קודם היו כל מיני רמזים, כל מיני שיחות עם שגרירים מפה ושגרירים משם. אמר לי שר הכטחון לפני שבוע: לא נראה לו הדבר, אין על זה החלטה. שר החוץ דיבר אתו והסביר לו. אחרי-כן התברר שלא הסביר לו, טילגרפנו שיבוא הנה. זה היה הענין. אני מוכן להגיד לו: א) שחברים עומדים על כך שעצם הענין של שתי הפיסקאות טעון בירור ושנחליט על כך פה; ב) שהיום נגיד כי שני הפסוקים הללו אינם מוציאים מכאן את המשא-ומתן הממשי או סוף המשא-ומתן הממשי, שאין זה משנה את עמדתנו שסוף המשא-ומתן צריך להיות משא-ומתן פנים אל פנים בין המעוניינים.

דוד י. ספיר:

אני חייב לשאול: האם אינם יכולים להיות כמה

פירושים? אתה אומר שזה לא יסתיים אלא בפגישה של פנים אל פנים. האם יכול להיות ש-70%-80 של המשא-ומתן לא יהיו פנים אל פנים? אין אנתנו מנהלים משא

ומתן עם יארינג. אנחנו מנהלים אתו שיחות איך להגיע למשא-ומתן עם הערכים. אם לזה התכוון ראש הממשלה, ניחא. אבל זה יוכל להשאיר מקום למחשבה שיכול גם להיות משא-ומתן לא פנים אל פנים, היינו, לא שתהיה השאלה איך לשבת אלא שלגופו של ענין ילך יארינג וינהל אתם משא-ומתן על 20 נקודות מתוך 40 ואחרי-כן יישבו יחד שני הצדדים. זה לא ייתכן. אני מציע שהמשא ומתן לגופו של ענין יתחיל במשא-ומתן פנים אל פנים, המשא-ומתן על הענין אין מעריטו יהיה פנים אל פנים. איך להגיע לישיבות משותפות, על זה אנחנו דנים עם יארינג.

ראש הממשלה ל. אשכול:

נדמה לי שאולי רבים על דבר שאבר עליו כלח. לדעתי יכולנו להגיד: איננו רוצים בשיחות בניו-יורק, אנו רוצים בשיחות בעקרון. אבל מזה לא עשינו ענין. תהיינה שיחות בניו-יורק. נאמר שבניו-יורק יש נציגים לכולם. יש שם נציג למלך ויש שם נציגים לאחרים. אנחנו יודעים שמצרים כאילו נותנת אישור לשיחות בין ירדן ובין ישראל. בישיבה ראשונה כאילו טען הנציג שלא. אחרי-כן נשארים עם ירדן. אתה פוסל את זאת? נגיד ליארינג: אתה עכשיו בארצות-הברית, אתה רוצה לדבר אתנו, אין לנו מה לדבר, הביא לנו את חוסיין או מי שמיופה כוח בשמו. נדמה לי שזו תהיה התעקשות לא נחוצה.

ד"ר י. ספיר:

אבל שני הנציגים בניו-יורק ייפגשו זה עם זה, גם אם יארינג יהיה נוכח, או שיארינג ייפגש עם זה לחוד ועם זה לחוד? הרי החלטנו במפורש שדבר כזה לא נקבל.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני יודע מה להגיד לך, איני יושב שם. על-פי זה אפשר היה להגיד משהו ביחס לשיחות אחרות. שוחחנו עם אישים פלשתינאים. לאחרים מהם אני חייב תשובה. אחרים מהם חייבים לי תשובה. אבל זה עוד לא

כלום.

השר י. ספיר :

אבל זה בכל-זאת פנים אל פנים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

פנים אל פנים עם מי?

השר י. ספיר :

עם פרטנרים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הם אינם פרטנרים.

השר י. ספיר :

אתה רוצה לדעת אם הם פרטנרים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

דומני שלזה אפשר להסכים אם להיפגש רק עם יארינג. נפגשנו אתו פה הרבה פעמים, גם בניו-יורק ניפגש רק עם יארינג. להיפגש עם יארינג ועם נציג מדינה ערבית, שהוא מוסמך לדבר בשם מדינתו, לזה הסכמנו.

השר י. ספיר :

זהו משא-ומתן ישיר.

ראש הממשלה ל. אשכול :

זהו מסא-ומתן ישיר. מצויין. פעם היה זמן, ולזה לא הייתי מתנגד מה שאמרנו פעם, שבישיבה הראשונה והשניה בינינו יישב גם יארינג ואחרי-כן יסתלק. גם זאת אפשר להגיד. אני מבין שאינך שם את הדגש על זה.

השר י. ספיר :

לא אמרנו שהוא מוכרח להסתלק.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אתה רוצה רק להיות בטוח ששום דבר לא ייעשה בלי השתתפות המעוניין, הפרטנר השני?

השר י. ספיר :

סנייה סנים אל סנים עם הפרטנר השני, שלא ייצא שנציגי המעוניינים יושבים בחדרים לחוד ושיארינג משמש כמתווך. את זאת אמרנו.

השר י. גלילי :

נראה לי שאמרנו בישיבה הקודמת שהדיון בעקבות הדין-וחשבון ששמענו מפי ד"ר הרצוג ומפי מר גדעון רפאל יהיה בנוכחותו של שר החוץ וויתרנו על דיון בהעדרו. אני הוספתי ואמרתי שאחרי הדיווח של רפאל נשארתי שרוי בערפל. לכן על מה שצפוי לנו בניו-יורק, עוד נשוב ונדבר. בינתיים כל מה שאני מבקש, איננו החלטה חדשה. אני מבקש שיהיה ברור, שההחלטות שנתקבלו בממשלת ישראל בענין המסא-ומתן הישיר עומדות בתקפן.

שר האוצר ט. ספיר :

כבר פעם שאלתי אותך: מדוע אני צריך בכל פעם להגיד שאני נשבע לעצמי, שמה שאמרת בתאריך מסוים בעינו עומד? אם שומרים על כך, למה צריך עוד החלטה? ואם אין שומרים על כך, מה תועיל ההחלטה?

דוד י. גלילי :

ירידי שר האוצר, כי אני חושב שזוהי הנקודה המסוכנת עכשיו במהלך המשא-ומתן שלנו עם גורמי חוץ. אני משוכנע שהאמריקאים ינסו להפוך את יארינג במחורף, ואין אלה פחד-שווא. יש לי יסוד לחשוש כך. יש עתונות המנסה לאכול כחלודה את ההחלטה על משא-ומתן ישיר. היות וזוהי עובדה שלא חל שינוי בענין המשא-ומתן הישיר, אני רואה חשיבות שזה יועמד על דיוקו.

שר השיכון ט. בנטוב :

ככל ישיבה יש לחזור על ההחלטה?

דוד י. גלילי :

בכל ישיבה שבה דנים על חיזוק המשא-ומתן יש מי

שמחעורר נגד זה.

שר השיכון ט. בנטוב :

לא נכון.

דוד י. גלילי :

לפי דעתי צריך שזה ייאמר בצורה הטובה ביותר, שבמהלך סקירתו קבע ראש הממשלה, שעמדתה של ישראל בענין משא-ומתן ישיר עומדת בתוקפה ושמשרד החוץ הטיב לעשות שהודיע כי לא חל שינוי בענין זה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול :

ושחשיחה עם יארינג בניו-יורק אינה עומדת בסחירה

לענין זה.

ראש המשלה ל. אשכול :

אולי תשאיר לשני אנשים שינסחו את הדבר.

שר האוצר פ. ספיר :

לפעמים מקבלים איזו נוסחת-מחבואים. אני קורא עכשיו את הפרוטוקול של ישיבת יום רביעי. צודק השר קול שהוא רוצה להוסיף עוד פסוק. החלטנו החלטה ואנו עומדים בהחלטה. אני מכין אם רוצים שלגופו של ענין לא ידובר בשיחות בניו-יורק בשני חדרים. אבל אם זה צריך להתפרש שאסור לדבר עם יארינג, הרי אין ההחלטה שלנו אומרת זאת ואין לבוא לאסור לדבר עם יארינג.

השר י. גלילי :

מי העלה התנגדות לדבר עם יארינג? יש התנגדות

להפוך את יארינג למתווך.

ראש המשלה ל. אשכול :

בכל החיקונים והשאלות רק מסבכים. אנו רוצים לשמור על הנרעין שאיננו רוצים שהדברים יסתדרו כך, שנדבר עם יארינג, ויארינג ידבר עם שלישי, ואחרי-כן יבואו אלינו. איננו רוצים בזה. על זה צריך לעמוד. עם יארינג אפשר לדבר כאן ואפשר לדבר בשטוקהולם.

המנכ"ל ד"ר י. הרצוג :

רציתי להציע שהרעיון של השר גלילי יובא לשר

החוץ. אבל כל פירסום של קטע אחד בלי להוסיף קטע שני, עלול לסכך. לא הסכמנו

עד היום לשיחות בניו-יורק לפי הניסוחים של יארינג. אמנם יארינג אמר מה שאמר, אבל יש לנו הוכחות וסתירות. אין לנו ידיעה מיארינג מה סיכם בקהיר. אז שר החוץ אמר שלא נבוא לפי סעיף שלישי האומר שהוא מזמין את נציגי הצדדים להיפגש אתו, אבל אין הוא מדבר על התייעצות ביניהם. שר החוץ אמר ליארינג שלכן אינו מסכים. יש להיוועץ עם אכן מה לומר ליארינג. אפשר סחר להודיע זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני מעלה על דעתי ששר החוץ מעלה על דעתו או חושב, שהוא יגמור את הענינים בדיבור בצורה כזו, שהוא ידבר עם יארינג, ויארינג ידבר עם שלישי, ואחרי-כן יארינג ימסור מה שאמר השלישי וחוזר חלילה. אבל אין מתנגדים שידבר עם יארינג. שנינו ננסח את הדבר, היינו אני וחשד גלילי, וגם נתקשר עם שר החוץ.

(ב) סקירת שר הבטחון

שר הבטחון פ. דיין:

היות וביום רביעי נקראה ישיבת ממשלה ואז מסרתי בעניני בטחון, אוסיף הפעם בענין זה רק פסוקים אחדים.

בשעה טובה ומוצלחת עבדה הבוקר הספינה המצרית. מעבר המיכלית נקבע ליום מיועד, אולם אז הודיעו שהיא אינה מוכנה ומקולקלת. פנו אלינו שוב, אמרנו שיטנו בכחב, פנו בכחב, והבוקר היא עברה.

מספר המהגרים הערבים מעזה ומהגדה לירדן פחת. השבוע עברו 880, מזה 640 מעזה. אבל מה שחמור יותר הוא, שבירדן מכים "מכות רצח" את הנהגים והמהגרים והאחרים העוסקים בזה. כלומר, ירדן החליטה לנקוט אמצעים נגד ההגירה מכאן ובעיקר נגד אלה המתווכים, הקבלנים והנהנים העוסקים

בזאת. לדבר זה יש כמובן השפעה ניכרת. אני מניח שהנושא הזה יכול להיות באיזה הקשר אחד אצל ראש הממשלה, כי יש אילו הצעות בקשר לזה. עד כאן בענייני בטחון.

453. ציון יום כ"ח באייר - יום שחרור ירושלים

ראש הממשלה ל. אשכול:

כ"ח באייר: במישור מועצת הבטחון והמהלך החדש של יארינג בניו-יורק, הצמד להיפתח, ראוי שאחזור להביא לחשומת לב הממשלה שאלת כ"ח באייר. כלומר, התכונה לקראת חגיגות לציון יום השנה לאיחוד ירושלים. כזכור הובאה מחשבה בפני ועדת השרים לענייני שנת ה-20, שהכנסת חוקק חוק מיוחד לציון איחוד העיר. לא המשכנו לטפל במחשבה זו בשלב זה, משום שלא היה ברור איזה יום יש לקבוע כיום ירושלים לדורות (היו שגרסו יום איחוד העיר, היו הצעות ללי"ג בעומר, כ"ה באלול - יום עליית נחמיה לירושלים וכו') וכן בגלל חגובות בינלאומיות צפויים, מה גם שבין כה עמרנו על דעתנו לערוך את המצעד. הממשלה לא קבעה מסמרות בנושא זה. בינתיים התקיים המצעד בניגוד להחלטת מועצת הבטחון או רצונה. בעיית ירושלים בכללותה עלתה על שולחן דיוני מועצת הבטחון וכאמור אנו נמצאים בשלב עדין של החליף יארינג. ועדת החגיגות לשנת העשרים לא אישרה כל חגיגה לציון יום השנה לאיחוד ירושלים. מצד שני ישנן תכניות שיביאו לחגיגות המוניות ומן הסתם יעוררו תשומת-לב בינלאומית, כגון ועידת חרות, שרוצים לסדרה במגרש שעל-יד "בחי-מחסה", חגיגה המונית של צעירי המפד"ל - קיימתי אתם שיחה, והיה לי הרושם שהם הסכימו להסתלק מהענין הזה, היה לי רושם ברור ומוצדק כזה, אבל עכשיו אני שומע שטעיתי ברושם שלי - תכניות שונות של העירייה, כולל ישיבה מיוחדת של העירייה והענקת אזרחות כבוד לראש הממשלה, תפילה חגיגית ליד הכותל מטעם המועצה הדתית של ירושלים. מה שנוגע לי, אני מוכן לבקש מהם שידחו את הענין לחצי שנה או לשנה. כאשר הזכירו לפני תחילה את הענין, לא עמדה לפנינו או לפני כל השאלה הזאת של חגיגות יום איחוד

ירושלים. יש גם תביעה למושב המיוחד של הכנסת. זאת תובע חבר-הכנסת שחבריו - אני אומר זאת בטרוניה - יושבים ליד השולחן הזה. במסגרת ציון מלחמת ששת הימים מתכנן צבא הגנה לישראל - לא הוחלט עדיין בענין זה, אני מבין ששר הבטחון רוצה לומר משהו בענין זה או שנקבע יחד את עמדתנו, גם כינוסים של החטיבות שהשתתפו בכיבוש ירושלים.

האמריקנים והבריטים לוחצים עלינו להימנע מציון יום השנה לאיחוד ירושלים בצורה הפגנתית. במשרד החוץ הבריטי נאמר לנציגנו כי הטקסים האמורים יעוררו סיבוכים ולו הם היו מחוייבים לחוג יום השנה בנסיבות דומות, היו בוחרים בתפילת הודיה דתית בלבד. שר החוץ הבריטי אישית פנה אלינו בנדרון.

לענין זה יש צדדים פנימיים וחיצוניים. לא קשה להבין שפטור בלא כלום אי-אפשר, אולם עלינו לכלכל צעדינו בזהירות. אני מציע איפוא, שועדת שרים תבדוק כל התכניות ותנסה למצוא איזה שהוא שכייל. אני מציע כינון ועדה בהרכב הבא: שר המשפטים - יו"ר, וחברים שר הפנים, השר גלילי והשר יוסף ספיר, וכן נציגי משרד החוץ ומשרד הבטחון.

שר המשטרה א. ששון:

אבקש לצרף את המשטרה. היא צריכה לשמור על

הבטחון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

תציעו את כל העשרים ואחד.

שר האוצר פ. ספיר:

רק עשרים. אני לא.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מוכן לצרף את שר המשטרה כשר, אבל לאו-דווקא

מפני שהמשטרה צריכה לשמור.

שר הבטחון פ. דיין :

עכשיו לענין הטקסים של יום ירושלים.

הרמטכ"ל הציע בשם המטכ"ל את הדברים הבאים.

קודם-כל קביעת יום, מהו היום שיוכר ביום מלחמת ששת הימים. נדמה לי כי הוא מציע את ה-8 ביוני (המזכירה הגב' י. עוזאי: זה יוצא ב-26 במאי). אבל זהו ענין טכני. למטכ"ל היו הצעות לא מעטות על אודות החגיגות: א) חטיבת הצנחנים רצתה לעשות כנס חטיבתי של כל אנשי החטיבה, וכמובן בירושלים. וכמובן עם חלק מהטקס ליר הכותל המערבי. ב) החטיבה השש-עשרה, שהיא חטיבה ירושלמית מהמילואים, גם היא רצתה לעשות כנס באותו יום בירושלים. ג) חטיבה, שאינה קשורה כלל בצבא, שהיא אינה מותנית ואינה תלויה בהסכמת הצבא, חטיבת הראל לשעבר, קבעה כנס בירושלים. ד) המטכ"ל רצה לערוך בינוס פכ"ל, הפיקוד הכללי, המפקדים על משפחותיהם, על הקצינים שבמילואים, שהיו פעם קצינים בכירים, ולעשות זאת באורח אזרחי מבחינת התוכן, שיהיה קונצרט באמפייתאטרון שבהר הצופים והרצאה של הפרופסור ירין על ירושלים. אם לצרף את כל זה יחד, אין זה מעט.

אסרתי לרמטכ"ל: אם אתה חושב שכל זה דרוש,

אני מזמין אותך לבוא לישיבת הממשלה והציע זאת. אבל אני רוצה שתדע כי אני אביע דעתי נגד כל זה. אולי יש לי גישה סובייקטיבית בענין זה, ראייה פוליטית, זה אינו מחייב את שאר חברי הממשלה. עלול להיות מצב משונה שהעיריה כן תעשה טקסים, וצעירים דתיים כן ילכו לשם, וחטיבת הצנחנים לא תלך לשם. דיברתי על לכו שהוא יביא את הצעת המטכ"ל לישיבת הממשלה. אבל הוספתי: אני רוצה שלא תוספת, כי אני אהיה נגד כל זה.

אבל אני תומך בשלושה דברים שהצבא יעשה בין כך :
(א) תהיה פקודת יום של הרמטכ"ל; (ב) מסדרים במחנות הצבאיים בכל מקום ומקום,
שבהם יקראו את פקודות היום של הרמטכ"ל; (ג) כנסים של חטיבות שירצו לעשות
זאת, אבל מחוץ לירושלים. חיל האויר יעשה זאת, חטיבת הצנחנים אמרה
שם לא בירושלים, היא תעשה זאת בתל-אביב או ברמת-גן.

כשאמרתי לרמטכ"ל את דעתי, אמר שאין הוא רוצה
להביא את הצעת הרמטכ"ל לממשלה, הוא איננו רוצה להביא הצעה שאינה נתמכת
על-ידי שר הבטחון. רצון הרמטכ"ל כבודו. אמרתי לו: אם אתה חושב שאתה צודק,
בענין זה, תבוא ותציע. אינך רוצה לבוא - אל תבוא.

כרגע מבחינה פורמלית המצב הוא שהצבא לא ייעשה
כנסים באותו יום בירושלים. כמוכן חטיבת הראל רשאית לעשות זאת, אין היא תלויה
בהסכמת הצבא, אבל היא לא תיעזר על-ידי הצבא, כי איננו יכולים לעזור לחטיבת
הראל ולאסור זאת על חטיבת הצנחנים. אלה שהיו בחטיבת הראל בשנת 1948 אינם כיום
בצבא ואינם כפופים לצבא, אבל הם ביקשו את עזרת הצבא. אמרתי, אם הצבא איננו
עושה ולא כלום בירושלים, איננו עוזרים לחטיבת הראל.

שמעתם על עמדת הרמטכ"ל. אבל אם הממשלה תחליט
על שורה של טקסים אחרים, אבוא ואומר: אם כן בשביל מה נאסור על הצבא? מכולם
נאסור דווקא על הצנחנים שכבשו את ירושלים ועל חטיבת 16 הירושלמית? עירית
ירושלים רצתה גם לחלוק לי איזה שהוא כבוד - איני יודע בדיוק מה. בתוך
הלאווים הכלליים כללתי גם את הלאו שלי. אם לא ישחנה דבר, הרי כולנו, כולל
אותי, נהיה ב"יום ירושלים" בתל-אביב. תוצא כמוכן פקודה-יום של הרמטכ"ל,
יהיו כנסים של כל יחידה ויחידה בכל מקום שהיא רוצה פרט לירושלים.

שר התחבונה ט. כרמל :

יש איזו ידיעות על הפגנות של ערבים ב-15 במאי בירושלים עצמה ובגדה. האם יש איזה פרטים בקשר לזה?

שר הבטחון ט. דיין :

ישנן ידיעות כאלה. אנחנו עושים משהו בענין זה כדי לנסות ליטול מהם את החשק לעשות זאת. אבל אני רחוק מאוד מלומר שלא תהיה שכיחה, אולי בעיקר בגלל זה שהיתה שכיחה ברמאללה ביום המצעד, ואנחנו לא מצאנו לנכון לנקוט באמצעים חריפים, וטוב שלא נקטנו באמצעים חריפים. לכן אני מעריך שתהיה שכיחה. אולי חלק מהמוסדות המוזהרים ייזהרו קצת. אבל זה הכל שאני יכול לומר. אם חברים ירצו להיכנס לפרטים, אני מעדיף לדון על-כך בועדת השרים לעניני בטחון.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מצטער שאני גם כן מסובך באיזה דבר, אבל לא חשבתי קודם על-כך. הם רצו בקשר לפתן אזרחות כבוד לראש הממשלה, לעשות איזו תהלוכת לפידים בעיר. ידוע שראש העיר בכלל אינו מתרגש מכל הענין. דיברתי עם איש-שלום ואמרתי לו: אם אתה רוצה לעשות איזה דבר באולם סגור, הרי לאחר שכבר פורסם הדבר - תעשה, אבל לא תהלוכת לפידים. אני מבין שכך גמרתי אתו, אם אני יודע שאני מדבר עם אדם שאני מתרשם ממנו נכונות כמו שהתרשמתי מהבחורים של "המסמרת הצעירה" של "הפועל המזרחי", שעושים כדרך כלל רושם טוב.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף :

לדעתי כוטאה חניגת מלחמת ששת הימים כמצעד צה"ל. בזה חגגנו את איתודה של ירושלים, בזה חגגנו את נצחון צה"ל נגד כל אויביו מסביב. היתה כזאת הפגנת החילוח, הפגנת חיל האויר, ובמצעד זה נכללו כל ההפגנות האפשריות. כל מה שנעשה אחרי מצעד זה, אין בו טעם כלפי פנים ויש בו משום הרגזה כלפי חוץ. אפשר לקבל זאת כהרגזה כלפי חוץ. איננו זקוקים

לזה.

עשינו את המצער בניגוד להחלטת מועצת הכטחון. קיבלנו איזו הבעת-זעם על זה, ואולי שילמנו בעד זה ועוד נשלם. זה מספיק.

אני גם איני רואה צורך לקבוע יום השנה למלחמת ששת הימים. אין לנו יום השנה למלחמת השחרור. יש לנו יום הכרזת העצמאות. אין לנו יום השנה למבצע קדש, ולא נחוץ לנו יום השנה למלחמת ששת הימים. הרמטכ"ל מוציא באותו יום פקודת-יום בשכ"ל מחנות הצבא, זהו ענין פנימי של הצבא, המדינה אינה זקוקה לכך ואינה צריכה זאת. כולנו גיבורים, כולנו עצמאיים, כולנו חשים צורך להגדיל את עצמאותנו.

ראש הממשלה ל. אשכול:

גם חכמים וגם נבונים.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

בוה איני בטוח. בענין זה יש לי קצת ספקות, לא הרבה אבל קצת. נראה לי שמה שהיה נחוץ לנו להפגין על מעמדנו בירושלים ולהפגין כלפי חוץ, הפננו במצער זה פלוס ופלוס, ודיינו. ועכשיו נחזור לעבודה וניתן לקצינים לחזור לעבודה וכן לחיילים ולצעירים הדתיים והלא-דתיים. הצעתי באיזה מקום בצחוק, שביום השנה יעבור כל אחד שעתיים יותר, ואם הוא רוצה - יתרום הכנסה זו לקרן הכטחון.

שר החינוך והתרבות ז. ארן:

אני מסכים עם מה שדיבר שר הבטחון ועם חלק גדול מהדברים שאמר שר המסחר והתעשייה. אני רוצה להוסיף שתי הערות:

א) בדרך-כלל אני חושב שביום העצמאות יש לרכז את כל המאורעות הגדולים שקרו במשך עשרים השנה. זוהי רק שאלה של תוכן, איך לכוון בהבלטת יום העצמאות, מבצע קדש ואת מבצע מלחמת ששת הימים וכדומה. התכנית צריכה להיות כזאת, שהדברים האלה יובלטו ביום העצמאות.

ב) בענין ירושלים: בדרך-כלל אצל עמים מתוקנים

ישנם מאורעות היסטוריים, שמציינים אותם או קובעים שזה יום היסטורי, לאו-דווקא צמוד למאורע ותיכף ומיד. עוברות שנים ואחרי-כן קובעים זאת. יש כדבר הזה אצל עמים. כלומר מה שאני רוצה להגיד הוא: איני מזלזל בענין יום ירושלים, אבל איני חייב לקבוע עכשיו את הדבר הזה ולהפעיל אותו עכשיו. יכול להיות שנעשה זאת כעבור שלוש שנים או כעבור חמש שנים, ואולי כעבור שנתיים. איני מבטל את הרעיון שיש מקום ל"יום ירושלים" אבל זה אינו צריך להיות צמוד למאורע.

מדוע אני נגד זה? לדעתי המערכה על ירושלים תהיה

בדרך כלל מערכה אפוקליפטית, לאמר שכל הכוחות האפלים, הגלויים והטמירים, יעלו על ענין ירושלים. איני רוצה להרחיב פה את הדיבור על ירושלים. איני חושב זאת לחכמה פוליטית, שמדינת ישראל תצבור "גולים", "גינוריים" בתקופה זו שבה אנחנו חיים עכשיו. אני חושב את זאת לאיוולת, שאנחנו בכל חדשים נקבל גינוריי. אני יודע מי מעוניין בדבר הזה. איני מחוייב דווקא עכשיו, לאחר מה שהחליטה העצרת, לאחר הגינוריי האחד והשני, עכשיו כשענין ירושלים עומד על האכזביים עוד הפעם, ואנחנו הולכים לקראת מושב העצרת, לעשות זאת. אין כל הכרח חיוני ממדרגה ראשונה להתגרות עם הכל, עם ידידים ועם קוואזי-ידידים ועם אוייבים.

קיבלתי לפני שבוע או עשרה ימים מברק בשם המפד"ל

וכו מכקשים ממני לסדר "יום ירושלים" בבתי-הספר. דווקא בבתי-הספר לא איכפת ששם ידובר תוך שעה על ענין ירושלים. אמרתי לאנשי המשורד: אני רוצה החלטת הממשלה. אבל בדרך-כלל אילו דנו על הענין לא בהיקף הגרנדיוזי הזה, הרי בבתי-הספר יש מקום חינוכי לדבר על ענין ירושלים. אבל בדרך-כלל אני מתנגד

בתכלית לכך, בשנת תשכ"ח, בשנת 1968, נזכח המצבים האלה שבהם אנחנו נחונים, שנעלה מחדש את הענין הזה. סחוץ לזה שהציבור בהחלט עייף מהדבר הזה. יש פה איזו עייפות בלתי נראית לעין. אחרי המצעד שהיה, הרי כל מה שתעשה, יהיה בו משום הקטנת הערך.

הניואנס שלי הוא שלגבי ענין "יום ירושלים" אין אנחנו מחליטים בדרך-כלל "לא", אלא יש לנו פנאי לכך ועוד נחזור לזה.

ראש הממשלה ל. אשכול:

עוד חזון למועד.

שלושה חברים דיברו בדרך-כלל באותו הכיוון. אולי עכשיו ידברו שניים או שלושה חברים הרוצים לדבר בכיוון אחר.

שר הפנים מ. ח. שפירא:

חצי על חצי.

שר העבודה י. אלון:

יכול להיות כיוון ביניים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יכולים להיות כל מיני כיוונים ובלבד שכולם ידברו! אתן עכשיו רשות הדיבור לחברים הרוצים לדבר בכיוון אחר. יש לי הרושם שהשר ורהפטיג הוא הפעם איפכא מסתברא.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

לפני כארבעה-חמישה שבועות הצעתי לממשלה להקים ועדה לענין כ"ח באייר. ההצעה שלי נדחתה בסערה. אמרו שאין צורך בכך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מתוך הנחה שאין צורך לעשות שום דבר ואין צורך

בועדה.

שר הדתות ז. זדהפטינג:

אילו הוקמה אז ועדת שרים, היתה יכולה לכוון את הפעולות הציבוריות. בינתיים קמו כבר כמה יזמות ציבוריות, לא ממלכתיות, ואיני יודע אם ועדת שרים תוכל עכשיו לכוון אותן. אני מניח שבמצב של היום מוטב להשאיר את היוזמה הספונטנית לציבור.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול:

המאורגנת!

שר הדתות ז. זדהפטינג:

הציבור עושה כמה וכמה דברים. אני חושב שאי-אפשר לעכב בערו. זוהי התפרצות ספונטנית ואמיתית. תודה, השר קול, שהציבור שמח בשחרור ירושלים ואינך יכול לעכב את התפרצות השמחה זאת. אתה יכול לעשות משהו כדי לכוון, לצמצם או לכוון יותר לכיוון של יום תפילות והודיות מאשר לכיוונים אחרים, יש להיזהר מאוד מפני איסורים, כל איסור בענין זה יתפרסם, ואז זה יכה אותנו מבחינה מדינית. אין צורך בכך. להתפרצות ספונטנית יש ערך מדיני חיובי. ביחוד במאבק על ירושלים יש לזה ערך חיובי. אבל אם יהיה איסור, תהיה בזה משום שלילה מדינית. אם תהיה ועדת שרים בענין זה, היא צריכה להיות סודית. פרסום הקמת ועדת שרים בענין זה גם כן יתפרש באיזה מובן כועדה שבאה לאסור. לזה יהיה ערך שלילי מבחינה מדינית. אבל אפשר להקים ועדת שרים חשאית שתבוא בדברים עם גורמים ציבוריים כדי לכוון את החגיגות ולצמצמן.

שר הדואר י. י. ישעיהו :

אני רוצה לדבר נגד דבריו של שר הדתות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

נגד דברו כבר שלושה חברים.

שר הפנים ט. ה. שפירא :

לולא הידידים שלנו בעולם, הייתי בהחלט בעד זה שנחוג את יום ירושלים. אבל בגללם אני מוכן לדחות זאת לזמן מתאים יותר. יש ענין של גם ושל פרסומי ניסא. אני מוכן לדחות את הענין של פרסומי ניסא, של הפגנות.

שר המשפטים י. ש. שפירא :

קרבן גדול: אני מוכן לקבל נסים ולא לפרסם

אוחם.

שר הפנים ט. ה. שפירא :

אבל כדי שלא יתעלמו מן הענין, יש להסביר לילדים בבתי-הספר מה היה כל הזמן בירושלים, שלא יכולנו לגשת לכותל המערבי ומה עכשיו. אבל הפגנות אין לעשות. מה שמתארגן מעצמו, יתארגן. יבואו יהודים ליד הכותל להתפלל, יתפללו, אבל אין להופיע שם לא כנאומים ולא בהפגנות. מותר פעם להתגבר על היצר הזה. אני יודע שאסרתי על עצמי להשתתף בדבר מעין זה.

שר השיכון ט. בנטוב :

בהכרזת המדינה לא היה אף נאום.

שר הפנים ט.ח. שפירא:

או היה נאום של מגילת העצמאות.

שר השיכון ט. בנטוב:

זה לא היה נאום.

שר הפנים ט.ח. שפירא:

ילכו לכותל להתפלל, אם יאמרו לאסור זאת - זה

לא. אבל אין להופיע שם בנאומים. זה יעורר תגובות שאין אנחנו מעוניינים בהן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יש הצעה דומה בערך של השר בגין. הוא השאיר

הצעה זו בכתב, וזו לשונה: "מחליטים: כיום כ"ח באייר, היום בו שוחררה עיר

דוד, יונפו דגלי הלאום בכל רחבי הארץ ושעה מיוחדת תוקדש בכתי-הספר

למעמדה של ירושלים בתולדות האומה".

בהצעתו של השר בגין ישנם שני חלקים. אני

הייתי קושר חלק של הצעתו עם הצעת שר הפנים ושר החינוך, היינו שכבתי-הספר

תוקדש שעה או חצי שעה לעניני ירושלים, אבל בלי הנפת הדגלים.

שר הדתות ז. ורהפטינג:

אני תומך בהצעה של הנפת הדגלים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

יפה מצדך. אתה תומך בכל דבר.

שר המשטרה א. ששון:

אני רוצה לדבר על הבעיה מצד אחר.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אין אנחנו מצביעים על נימוקים. אנחנו רוצים עכשיו לגמור את הענין. הנימוקים אינם חשובים. לכל אחד יש נימוקים משלו.

שר המשטרה א. ששון :

אבל יש צד שלישי לבעיה, ואני רוצה להניח אוחז על השולחן בפני החברים לפני שיחליטו. יש שאלה של בטחון. אין זה סתם שילכו להתפלל ולהתאסף ליד הכותל. אם קובעים דברים שכאלה, יש לתכנן אותם. ישנה חבלה בארץ, יש חבלנים בארץ, ישנם אנשי "אל-פתח", ישנם הרוצים לארוב לנו והרוצים להתנכל לנו. אין זה דבר שיכולים להניחו, כמו שאומר שר הדתות, באופן ספונטני. צריך לתכנן וצריך לנקוט בכל האמצעים הדרושים כדי שלא יקרה שם איזה דבר, כי אם יקרה שם איזה דבר, יהיה לזה הר בעולם. לא ייתכן שאנחנו כממשלה לא נקבע עמדה לדבר.

ראש הממשלה ל. אשכול :

הכותל המערבי עומד וקיים כבר איזה זמן, וכל הזמן וגם מזמן שהוא שוחרר תמיד יש שם קהל מתפללים. אם לא יהיה ארגון ספונטני, שכל ירושלים תלך לכותל, יהיו שם מתפללים. השר ששון אומר שצריך לקחת בחשבון שיכול לקרות איזה דבר.

שר המשטרה א. ששון :

אם נוהרים לשם 30,000 איש. פנו שני נופים למשטרה לבקש רשיון להצהיר שם הצהרות.

שר הפיתוח ושר התיירות ט. קול :

הצהרות לא.

שר המשטרה א. ששון :

אין זו תפילה רגילה.

שר השיכון פ. בנטוב :

יש בזה משום הפגנה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מי יודע אם יבואו 20,000 ו-30,000? אולי יבואו יחד רק 17,000? אני מבין שיש שתי סגירות למשטרה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

אם תפילה, מי יודע כמה יבואו? תגיד שיש הצעה להפגנה. הפגנה ליד הכותל - לא.

שר המשטרה א. ששון :

מדברים על עצרת.

שר הפיתוח ושר התיירות פ. קול :

הכותל המערבי אינו מקום להפגנות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

שר הדתות, ממך ביחוד אני מבקש שנהיה לגמרי גלויים בענין זה אחד עם השני. אמרנו: יקבעו שעה בבתי-הספר להסברת ענין ירושלים. אמרנו, כי יהודים רוצים להתפלל ליד הכותל, ילכו להתפלל ליד הכותל. אבל אם יהיה כמו שהיו אומרים בקונגרסים ציוניים, מתחת לזקן הוא כולו "גלוח" - זה לא, בואת איננו רוצים. אם רוצים לעשות עצרת עם כל הכרוך בכך, וזה במקום תפילה, הרי זה חילול הקודש וחילול התפילה. נדמה לי שפחות מכולם אני צריך להסביר לכם זאת. אתם תביאו לידי כך שטחר תהיינה כל מיני

עצרות ותימסרנה כל מיני הצהרות ליד הכותל המערבי.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

יש הודעה מהרבנות הראשית שאין לשאת נאומים ליד

הכותל המערבי.

שר המשפטים י. ש. שפירא:

לרבנות הראשית שומעים כמו ששמעו לה בענין הר

הבית.

שר הדואר י. ישעיהו:

האם יש איזה הודעות של הרבנות הראשית על

חגיגות?

שר הדתות ז. ורהפטיג:

רק על תפילת הודיה בשעה חמש ורבע, ללא נאומים.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם אתה מציע, שר המשטרה, שכאיזה שהוא אופן

יוצא איסור, שיאמרו לאנשים שלא לבוא בין חמש לשש?

שר המשטרה א. ששון:

הוא אומר שהזמינו את הציבור לתפלת-הודיה בשעה

חמש ורבע. מה תעשה המשטרה אם יהפכו את זה לכנס פוליטי ויתחילו לנאום?

בעתונות אומרים שהם ינאמו.

ראש הממשלה ל. אשכול :

מה אתה מציע לעשות?

שר האוצר פ. ספיר :

כאשר אני שומע את כל אלה הרוצים להתחרות ברצון הממשלה בענין זה, נדמה לי שאנחנו עומדים לפני תופעה שהיתה בחשעה באב תרפיט.

יש לנו פה קבינט לאומי. אם זוהי רעת הממשלה שאין לעשות זאת - ושמענו את שר הבטחון וחברים אחרים הוסיפו והסבירו - הרי המפלגות המיוצגות בממשלה חייבות להטיל את כל כוח השפעתן ולהסביר לציבור שאין להופיע אז להפגנה, כי אחת יהיה סכסוך עם המשטרה, והתוצאה תהיה הפוכה. אם רוצים להתפלל תפילת-הודיה - יתפללו. אבל כל דבר אחר לא. והנימוק לעמדה זו לא מפני שרוצים למסור את ירושלים, אלא רוצים לשמור על ירושלים. ופעולת הסברה זו צריכה להיעשות על-ידי המפלגות.

השר י. ספיר :

היתה הצעה של ראש הממשלה בדבר ועדה. הועדה

תבדוק את כל הצדדים.

ראש הממשלה ל. אשכול :

שר המשטרה אמר שיש חידושי דאורייתא. שמענו

אוחס, ונעבור לענין הועדה.

השר י. גלילי :

למה נחוצה ועדה?

שר הדואר י. ישיע'הו :

ועדה לשם מה?

דוש י. ספיר :

הציבור מודיע ועושה.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף :

מי זה הציבור? הרבנות הראשית אינה הציבור.

דוש י. ספיר :

אפילו אלדר.

ראש הממשלה ל. אשכול :

יש לי רושם שהשולחן מקבל את עמדתו של שר הכטחון בנוגע לצבא. כן קיבלנו שכבתי-הספר חוקדש באותו יום הסברה לענין ירושלים. כן אנחנו מייעצים לכל חברי הממשלה ולכל אלה שיש להם השפעה על הציבור שלהם, שייסנעו מלהתכנס ברבנות ליד הכותל, כי זה עלול להביא לידי התפרצות. כשדיברו אתי בשעתו בעירייה על הענקת אזרחות כבוד באותו יום, לא חשבתי על-כך. אני מוכן "לחלות" באותו יום.

שר המשפטים י. ש. שפירדא :

אינך צריך לחלות, צריך להגיד להם לדחות זאת

ליום אחר.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

זה יתפרש לא טוב.

שר הדואר י. ישעיהו :

יש פה ענין מדיני חשוב.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אם זוהי דעת החברים, אנסה לבקש לדחות.
 אשר לוועידת "חרות", דיברתי אתם. קודם דיברו
 על כך שזה יהיה ליד הכותל. אמר לי בן-אליעזר: חלילה וחס. הם חשבו תחילה על
 סדור הועידה במנדל דוד. אבל שם יש ספק אם הרצפה תוכל לשאת המונים. הם
 רוצים, איפוא, לכנס את הועידה במגרש ליד כתי-מחסה. אמרתי לבן-אליעזר: אינך
 יודע מה יהיה שם. הוא אמר, שזה כבר פורסם.

שר הדואר י. ישעיהו :

מדוע לא לבקש מהם שהועידה תחייב בכנייני
 האומה? האם אין זו ירושלים?

ראש הממשלה ל. אשכול :

מעניין מאוד. ביקשתי מהם. אני מוכן לבקש עוד
 הפעם. נפנה בלי ועדה לבן אליעזר ונגיד לו, שהשולחן הזה הביע דעתו ותביעתו
 שהועידה תחייב באולם היפה ביותר שיש בירושלים ולא בעיר העתיקה.

שר המשפטים י.ש. שפירא :

הצעת אותי כיושב-ראש הועדה. אני רוצה לומר את
 דברי.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אין צורך בוועדה.
 כולם מסכימים לשעת הסברה בבתי-הספר. לא
 קיבלנו להופיע באותו יום עם הדגלים. דומני שלא הורידו עדיין את הדגלים מיום

המצעד. ישראלו תלויים.

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אילו ניתנה לי רשות הדיבור, הייתי אומר למנוע בכוח את כינוס הועידה בתוך העיר העתיקה. אבל אין לי רשות הדיבור, לא אניד זאת.

ראש הממשלה ל. אשכול:

בסעיף זה גמרנו את הדיון ושום התחכמויות לא תועלנה. שלושה אנשים דיברו בעד ושלושה נגד. מישחו טען שיש ענין-ביניים.

שר הפנים מ.ת. שפירא:

אבל תפילה כן.

ראש הממשלה ל. אשכול:

מחוך הנחת-אמת, שכל אחד ינסה גם להשפיע על החוג שלו, שחלק מהתפילה ישאיר למחרת היום ושלא יתאספו בכת-אחת 50,000-60,000 איש.

שר העבודה י. אלון:

אני מבקש רק להציע הצעה איך להביא את הענין לידיעת הציבור. כשם שאני תומך בכל לב, שכירושלים יש צורך ליצור עובדות ומינימום של הפגנות, לא הייתי רוצה שתתפרסם מפה החלטה שיש בה כאילו רתיעה מלחצים מבחוץ.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף:

מדוע אסור להירתע?

שר העבודה י. אלון:

מפני שהפגנת רתיעה תזמין רתיעה גדולה יותר בענין שאתה לא תוותר עליו. לכן אני מציע שכל הסעיף שדנו בו ייחשב כדיון של ועדת השרים לענייני בטחון.

שר הדואר י. ישעיהו:

אבל משהו צריך להתפרסם בענין זה, כדי שהציבור יידע מהי עמדת הממשלה. איזו הודעה שהיא צריכה להתפרסם. הציבור צריך לדעת אם יש לממשלה עמדה בענין זה או לא. הדבר הבלתי נעים ביותר הוא שהממשלה תופיע בציבור שהיא בכלל אינה קיימת בענין זה.

שר הטיכונן ט. בנטוב:

אישרו מה ששר הבטחון הציע ומה ששר החינוך הציע.

השר י. ספיר:

אם קיימת הצעה בדבר שעת-הסברה בבתי-הספר בענין ירושלים, הרי זה לא ייעשה באופן ספונטני. זה ייעשה בהתאם להוראות הממשלה. איני יודע אם ההצעה על הנפת דגלים היא מסוכנת כל-כך.

ראש הממשלה ל. אשכול:

שום דבר אינו מסוכן.

השר י. ספיר:

נאמר: הממשלה החליטה שביום כ"ח באייר לציון "יום ירושלים" תהיה שעת המחנך בבתי-הספר מוקדשת לענין ירושלים, והממשלה החליטה לא לעשות שום פעולות באותו יום, לא לקבוע יום מיוחד לענין ירושלים ולא לעשות שום פעולות באותו יום.

שר הפנים מ.ח. שפירא:

לא. יכול להיות שכעבור שנתיים כן נחליט על יום

ירושלים.

ד"ר י. ספיר:

אבל השנה לא. קראתי בעתון שאלרד מאורגן צעדה, והיא תגיע לירושלים ותיכנס להר הכית. השאלה אינה מה אנחנו עושים, אלא מה אנחנו אוסרים? אם כך צריך יהיה להעמיד שם שומרים ולא לתת להם להיכנס. הבעיה אינה, מה נחליט ונפרסם, אלא אם נחליט לאסור דברים מסויימים, אני חושב שזה יהיה צעד מאוד מסובך. לפעול בעניין זה שלא יעשו, לטעם כך אין צורך בפירסום. אבל כפועל מה יהיה אם נגיד שאיננו רוצים?

ד"ר הממשלה ל. אשכול:

בבתי-הספר חתיה שעה מחנך מוקדשת להסברה עניין ירושלים. על תפילה ליד הכותל, אין צורך לפרסם, כי יהודים מתפללים שם יום יום, פעם קצת יותר ופעם קצת פחות. בעניין הצבא, אין מה לפרסם. אנחנו מסכימים להצעתו של שר הבטחון. עם העירייה אני מוכן לדבר, עד כמה שאפשר עוד לכוון ולצמצם ואולי לדחות לשבוע ימים, אם יכולים למצוא איזה תרוץ הגון לכך. אם מכינים יצערות על רומא או על וושינגטון, לדעתי אין לתת זאת, כמו שכשעתו לא נתנו למי שרצה לבוא במכוניות רבות בשבתות לכאן. אין לתת, גם אם יש להשתמש בכוח.

היתה שמועה או הנחה, שבחברון עמד אתמול להיות

איזה דבר מאורגן. כאשר נשאלתי, אמרתי בעדינות וברכות, כל מה שאחס רוצים - אבל לא לתת. באו איזה עשרות אנשים, אבל התהלכו בקבוצות קטנות ולא היה שום דבר. באים אנשים - באים. לא נאסור על יהודים לבוא לאחת הערים. האם חברוני הרוצה לבוא לתל-אביב, יכול לבוא?

שר הבטחון ט. דיין:

לא בלי רשיון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

הוא צריך רשיון ואנחנו תודה לאל מתהלכים שם כמו בעלי בחים. אם יש דבר כזה כמו צעדה להר הכית, טוב שנדע על כך מקודם ויש בכוח לא לתת זאת.

דוד י. גלילי:

דברי יהיו בשני סעיפים.

באתי בשבוע שעבר בדברים עם משה דיין בענין ההצעות השונות על דבר קביעת יום מלחמת ששת הימים. אני חמים דעים אתו שאין קובעים השנה איזה יום למלחמת ששת הימים, מפני שצריך קצת מרחק של זמן כדי לחשוב על זה. אין זה מן הנמנע שנקשור את זה עם יום העצמאות או עם יום ירושלים, וצריך קצת שהות של זמן לשם כך. לכן אני מציע שהממשלה תחליט שאין קובעים איזה יום ייחשב כיום מלחמת ששת הימים או יום שחרור ירושלים. הדבר יוחלט לפני יום העצמאות בשנה הבאה, תוך כדי קביעת תכנית של חגיגות יום העצמאות הבא.

שר הפנים ט. ח. שפירא:

למה צריך לפרסם זאת?

דוד י. גלילי:

מי אמר לפרסם זאת? תהיינה חמש-שש הצעות איזה יום זה יהיה.

אני מבקש להעמיד את הענין לדיון. אם זה לא יתקבל, לא אראה זאת כאי-אמון לממשלה. יש יזמות שונות ונקבעות עוכדות שונות. לפי עניות דעתי זה מצטרף גם להחלטה הקודמת, שאין חגיגות רשמיות של יום

מלחמת ששת הימים או יום שחרור ירושלים, וזה לא מטעמים פוליטיים, אלא מפני הטעם שדרושה שהות כדי להחליט על דבר כזה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אבל תקבל תיקון קטן. לא להגיד שזה ייקבע בשנה הבאה, אלא זה ייקבע בעתיד. יכול להיות שזה ייקבע כעבור ששה חרשים ויכול להיות שזה ייקבע כעבור שלוש שנים.

דוד י. גלילי :

אבל כוונתי - לא לפני יום העצמאות הבא. הדבר השני הוא זה: סוף השבוע שעבר היה גדוש בפרסומים מפרסומים שונים שבאו מעתונות חוץ, מגורמי חוץ, והם ראו אור גם בעתונות הישראלית. מהפרסומים ניתן ללמוד כאילו חל שינוי בעמדתה של ישראל בנוגע למשא-ומתן עם הערבים.

דוד י. ספיר :

זהו נושא אחר.

לא הייתי רואה פגיעה בדבר אם הממשלה היתה מפרסמת שהשנה הוחלט לקיים אך ורק שעת מחנך להסברת ענין ירושלים בבתי-הספר. הממשלה אינה מסדרת שום הופעות ואירועים. זה נותן מושג גם לציבור הישראלי. אנחנו רואים רק את האמריקאים והאנגלים. אנחנו מתעלמים מכך שיש ציבור ישראלי שהוא יכול להבין את הדברים אחרת. יידע הציבור לפחות שהממשלה אינה עורכת השנה שום הופעות באותו יום. כל מה שאיננו בא מידי הממשלה, זה כבר ענין פרטיזני. אם יש איזה דברים, שיש בהם חשש למשהו, לא הייתי מודיע שאוסרים את זה, כי זה יכול להביא דווקא להתנגדות שתזכיר את התקופה הבריטית.

ראש הממשלה ל. אשכול:

אף אחד לא אמר להחליט שאוסרים. אבל אם מישהו מארגן צערה על ירושלים (השר פ. בנטוב: על הר הכית) אתה מקבל זאת או לא?

השר י. ספיר:

אתה צריך להחליט שאתה אוסר זאת. אנחנו נכנסים לתחום קשה אם לא נרשה זאת. יש לדבר אתו ולהשפיע עליו, אבל לא לאסור בפומבי.

לגבי ועידת חרות, יכולים המארגנים לבוא לממשלה בטענה: הרבר נתפרסם לפני חדשיים. דנו על זה והחליטו ונשלחו הזמנות. עכשיו אם יאסרו זאת, יווצר מצב אומלל. הם יכולים בצדק לטעון: אין אנחנו אשמים, אלא הממשלה אשרה רק כרגע האחרון.

ראש הממשלה ל. אשכול:

איני בטוח שאתה יכול להשפיע יותר, ואולי כן. אבל אם זוהי הטענה, אין קל מזה.

השר י. ספיר:

יש בזה משום שינוי. צריך היה להודיע להם

מקודם.

שר השיכון פ. בנטוב:

הם פנו למשטרה?

ראש הממשלה ל. אשכול:

לא החלטנו לאסור זאת. אבל יש למצוא הסדר, להעביר זאת לאולם גדול, גם אם צריך לשלם בעד זה 2,000 ל"י. להביא ספסלים ולסדר את הסגורש לבטה, גם זה צריך לעלות. אם לא, אז לא, אבוד העניין.

שר הכטחון ט. דייך :

אני מסתכן להציע ולהחליט - איני מדבר על פרסום ההחלטה - למנוע ולא לתת את מגדל דוד לועידת חרות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

לא הולכים לשם, הולכים לפגוש שעל-יד בתי-המחסה.

שר הכטחון ט. דייך :

כדי לסדר עצרות, צריך לקבל רשיון. אני מציע לא לתת רשיון לעצרות שירצו לסדר שם ואחרי-כן לא לתת לקיים עצרת שלא ניתן עליה רשיון במקומות שאנחנו חושבים שמבחינה פוליטית לא כדאי שתיערכנה שם עצרות. גם לאלדר ולכל התהלוכה שלו אין לתת להיכנס לשער הבית דרך שער המוגרבים. אנחנו משחקים לדעתי משחק בת יענה. נניח, ספיר, שלפני חצי שנה או שלושה חרשים לא דאינו את המצב הפוליטי שישנו היום. אני יודע שעומדות להתקיים הפגנות ערכיות ב-15 במאי. אני מעדיף שתהיינה הפגנות אלה לא כתגובה על כניסה להר הבית, אלא על העובדה שכבשנו את ירושלים לפני שנה. במצב שאנחנו נמצאים בו ובשינויים המחוללים...

שר הדתות ז. זרהפטינג :

15 במאי הוא לפני זה.

שר הכטחון ט. דייך :

שר הדתות, אתה יודע שהמשרה מונעת בכוח סיהודים הרוצים להתפלל בהר הבית, ואני תומך בזאת, וזה לא מפני שאיני רוצה סיהודים יתפללו בהר הבית, אלא מפני שאני יודע כי מדבר קטן כזה אנחנו יכולים להגיע להתפוצצות גדולה, ומישהו - והמדובר הוא בממשלה - מוכרח לשקול בדבר. אין אצלנו אף אחד שאיננו רוצה כי יהודים יתפללו בהר הבית.

אבל אתה יודע מה ההר שיכול להיות לזה, כי זהו גם מסגד עומר. אין לנו ברירה, אלא לומר במקומות רגישים ובתקופות רגישות: עד כאן, וזהו. אם היהודים יבואו לכותל להתפלל, תבוא עליהם ברכה. אבל איני חושב שרתבת הכותל היא היום מקום לעצרת, שהמטרה תוכל לתת רשיון לכך. אם אנשים יבקשו רשיון כדי לקיים עצרת ליד הכותל, לא צריך לתת להם. כשיבקשו כניסה להר הבית במטרה פוליטית, יש בכוח לא לתת את זה, כשם שאיננו נותנים לרב גורן להתפלל שם, כי זה יהרוס אותנו. הצהרות במקומות כאלה בעיר העתיקה עלולות להביא לידי התפוצצות. ישנה ירושלים המערבית עם מגרשים ועם אולמות, יעשו שם ועידות. חוץ מזה אם יכולים חברי הממשלה להשפיע על מפלגותיהם שהשאלה לא תתעורר, מה טוב. אבל אם השאלה כן תתעורר, הממשלה אינה יכולה להגיד "מה אני יכולה לעשות?" נעשה משנה פטאלי אם לא ניתן הוראה לשוטרים העומדים כשער המוגרבים, שאם תבוא תהלוכה, לא לתת לה להיכנס להר הבית. האם רק זה חסר לנו - הפגנה במסגד עומר?

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

הצעה בקשר לוועידת "חרות".

ראש הממשלה ל. אשכול:

אבל אתה תבצע אותה.

שר הפיתוח ושר התיירות מ. קול:

השר ספיר יבצע אותה.

פתיחת ועידה, שבה ינאם השר בנין בכתי-מחסה

בפני 5,000 איש ויותר שיבואו מכל ירושלים ומכל הארץ, תיהפך להפגנה עצומה, לעצרת הפגנה בעיר העתיקה. למי זה נחוץ? זה בדיספרופורציה לכל מה שאמרנו. אתה, ספיר, צריך לומר לאנשי נח"ל שאין לעשות זאת. גם ראש הממשלה צריך לקרוא להם ולומר שלא. זאת תהיה הפגנה ותעורר סערה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

יש לי לבקש סליחה מישעיהו, שכולם דיברו ולו לא

נתתי לדבר.

אני חוזר ואומר: כבתי-הספר תהיה שעת מתנך להסברת ענין ירושלים. רגלים אין להניף. במידה שהם עדיין תלויים, יהיו תלויים. אנו נוטים לכיוון של דברי משה דיין שאין לתת ליהודים להתפרץ להר-הבית.

דוד י. ספיר :

שימוש בכוח רק ביחס להר הבית.

ראש הממשלה ל. אשכול :

איננו יודעים מה הולך שם.

שר הבטחון ס. דיין :

גם לקבר הקדוש לא ניתן להיכנס בהפגנה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

תפילה ליר הכותל אין אוסרים ואין מתנגדים לכך. אבל שומרים על כך שזו תהיה תפילה ולא מתן הצהרות פוליטיות. החברים הנמצאים פה מתבקשים, כל אחד בחוגו, להשפיע לא להרבות כי אם להיפך עד כמה שאפשר לעצמם. בדרך הטבע יהיו שם זוראי רבים. עם בן-אליעזר דיברתי רק שלשום. אבל עכשיו אוכל להגיד לו לא רק את דעתי. אניד לו שהממשלה כולה חושבת שזה יהיה משגה ורוצים שאחם לא תעשו את הועידה כצד ההוא של העיר, אלא בירושלים המערבית. בכוח למנוע - זה קשה. הוא אומר, הודענו על כך ופרסמנו זאת לפני חדשים.

שר הדואר י. ישעיהו :

אבל אם תתפרסם ההצעה שהציע גלילי?

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

א) הממשלה מחליטה או מבקשת מאת משרד החינוך שיחדו בכתי-הספר ביום זה וזה שעת המהנך להסברת ענין ירושלים. ב) הממשלה מחליטה, שבנוגע לשאלת יום העצמאות ויום מלחמת ששת הימים וכל האירועים האלה, להקים ועדה שתדון כיצד זה יהיה בעתיד. בזה אתה מכסה את כל הענין ואינך חייב להיכנס לפרטים. אפילו גלילי יסכים לנוסח המפורסם שלי.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני חושב שאם יסבירו לו למה אתה מתכוון, לא יסכים. אם אתה רוצה ועדה שתחליט בעתיד, פירוש הדבר שעכשיו יעשה כל אחד מה שהוא רוצה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

בנוגע לעכשיו רק זה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אינך אומר רק זה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

הממשלה עושה רק זה, אשר לעתיד, לגבי יום העצמאות, יום מלחמת ששת הימים וכו', מקימה הממשלה ועדה שתדון בדבר הזה לגבי העתיד.

שר התחבורה מ. כרמל :

אני מציע שהממשלה תקים ועדה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

תקים ועדה שתקבע את סדר הדברים בעתיד. כולם

מסכימים לזאת.

השר י. ספיר :

הסתייגות שלי בענין ועידת חרות.

מ ח ל י ט י ס :

- (א) משרד החינוך והתרבות יורה לבתי-הספר להקדיש ביום כ"ח באייר שעת מחנך לנושא ירושלים בתולדות ישראל.
- (ב) לא להורות על הנפת דגלים ביום זה.
- (ג) לאשר את הצעות שר הכטחון, כי יום כ"ח באייר תשכ"ח יצויין כיום השנה למלחמת ששת הימים, על-ידי מסדרים פנימיים ביחידות צה"ל בהם תיקרא פקודת יום של הרמטכ"ל, וע"י קיום כנסים חייליים או יחידתיים, פנימיים, באישור הרמטכ"ל.
- (ד) ליד הכותל המערבי תתקיים תפילה כלבד, ולא יורשה לקיים שם עצרות ונאומים.
- (ה) המשטרה לא תרשה כניסה להר הבית ביום כ"ח באייר ש"ז, לקבוצות המתכוונות לערוך שם אירועים בקשר ליום שחרור ירושלים, ואם יהיה צורך היא ושאיית להשתמש בכוח כדי למנוע כניסה כניל.

- ממשלה. 12.5.68 סודי ביוהר 43
- (1) חברי הממשלה מתבקשים להסביר לחברי מפלגותיהם כי יש להימנע עד כמה שאפשר מהפגנות מיוחדות ביום זה.
- (2) להקים ועדה אשר תקבע כיצד יצויינו בעתיד יום העצמאות, יום מלחמת ששת הימים ויום שחרור ירושלים.

454. נסיעת שר המסחר והתעשייה

ראש הממשלה ל. אשכול:

אני פותח את הישיבה.

עלינו לאשר כמה דברים דחופים. אני מבין ששר המסחר והתעשייה יוצא מחר לכמה מדינות אירופה, למשך שבוע ימים.

מ ח ל י ט י ם, לאשר נסיעת שר המסחר והתעשייה לאיטליה, לטורצריה, לבלגיה, לצרפת ולדנמארק בענייני מנבית החירום, החל ביום ט"ו באייר תשכ"ח (13.5.68) למשך שבוע ימים.

שר החקלאות ימלא את מקומו של שר המסחר והתעשייה בעת העדרו מהארץ.

455. קביעת שר לטיפול בבקשת החנינה של מר י. סהר

שר העבודה י. אלון:

כאן יש ענין של תיקון פורמלי קטן, בקשר לקביעת השר שיטפל בבקשת החנינה של יחזקאל סהר. דבר זה לא כלול בסדר היום, אבל אני מבקש לאשר זאת.

ההחלטה הקורמת בנדון קבעה, שמסמכים את ראש הממשלה לקבוע את השר שיטפל בענין הבקשה הזאת, בסמכותו של שר המשפטים. היועץ המשפטי לממשלה העיר את תשומת-לבי, כי החוק מחייב שהממשלה כולה תסמיך את השר, ולא ראש הממשלה בלבד, כדי למנוע הנשת בניצ לאחר-מכן. אי-לכך אני מבקש לתקן את נוסח ההחלטה.

שר המשפטה א. ששון:

נדמה לי שאין צורך בחיקון. באותה ישיבת ממשלה בה דנו בדבר, הוסמך ראש הממשלה לקבוע את השר.

שר העבודה י. אלון:

זה בריוק, ומישהו עלול להיאחז בזה. ההמלצה הזאת נמסרה לי. אני צריך לייעץ לנשיא בענין זה, במקום שר המשפטים, שלא רצה הפעם לטפל בזה, כאשר הוא שימש בזמנו כסניגור של סהר. ראש הממשלה הטיל עלי לטפל בזה, אבל אמרו לי, שכדי למנוע פניות שונות, צריך שהממשלה כולה תחליט בענין.

ראש הממשלה ל. אשכול:

האם שר המשפטים מסכים?

שר העבודה י. אלון:

האמת היא שלא דיברתי אהו. כי הוא בצדק לא רצה

לטפל בזה.

מ ח ל י ט י ם, בהמשך להחלטה מס. 266 מיום י"ט בשבט תשכ"ח (18.2.68) ובהתאם לסעיף 12 לחוק יסוד: נשיא המדינה, להסמיך את השר יגאל אלון למלא את התפקיד אשר בדרך כלל ממלא שר המשפטים, לגבי בקשת החנינה של מר יחזקאל סהר, ולקיים את חתימתו של נשיא המדינה על כל מסמך רשמי בקשר לכך - אם יהיה צורך בזאת.

456. הצעת חוק הסדרי מינהל, תשכ"ח-1968

שר המשפטים י. ש. שפירא:

זה ענין פשוט ולא מסובך. המצב בירושלים מכחינה חוקית הולך ומחמיר מיום-ליום. יש מאות, זה מגיע ללמעלה מ-1,000 תיקים בכחי-המשפט, של ערבים לבין עצמם במזרח ירושלים, שעומדים כאבן שאין לה הופכין. אנשים באים ושואלים מה יהיה גורל התיקים, והפקידים אומרים להם: צריך לחכות שיהיה חוק. יש ענין של תשלום מזונות במשרד ההוצאה לפועל, ואי-אפשר להוציא לפועל, כי אין מצב חוקי.

החוק הזה כולו הוא הקלות לענין תושבי ירושלים כדי להכניס אותם למסגרת. אני נגד הפגנות, אני נגד הכרזות ונגד הפילות-ההוריה, אבל אני בעד זה שאנחנו נעבוד שם.

כיוון שעל חוק זה ישבנו שבעה נקיים בוועדה השרים לעניני חקיקה ושקלנו כל מיני שיקולים וזה התקבל על-דעת כל חברי ועדת השרים, אני מציע לאשר זאת. אני חושב שהיה טוב לו היינו מביאים חוק זה לפני המצעד, אבל זה כבר עבר.

אני רק מבקש שיאפשרו לוועדה קטנה שלי ושל השר ורפהטיג, לעשות סידורים יותר נוחים בין הסעיפים בתוך החוק.

דו"ר י. טפיר:

מה ענין הנפקדים לכאן?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

כל ערבי שיושב בירושלים, הוא נפקד לפי החוק שהטלנו עליו, אז איננו בעל-בית על הבית שלו, אינו יכול לקבל שכר-דירה, וכל אחר יכול לומר לו: "אתה לא אתה".

שר העבודה י. אלון:

החוק הזה מאפשר לתבוע הכיעות במערב ירושלים?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

לא.

דאש הממשלה ל. אשכול:

האם אין לזה קשר עם זה שערכים מתכווננים לתבוע

סכומים עצומים כעד רכוש?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אין לזה שום קשר.

רת"מ ל. אשכול:

משום מה מבקש משרד החוץ לעכב, ולא לעשות זאת

עכשיו מטעמים שונים. מה דעתך?

שר המשפטים י.ש. שפירא:

אני לא הייתי מניח זאת על שולחן הכנסת מחר,

כל עוד נמשכת ישיבת מועצת הבטחון, אלא לאחר שתסתיים מועצת הבטחון. המצב כרגע הוא, שאם מישהו יעבור בירושלים עם טלית ותפילין - יכולה מועצת הבטחון לדון על זה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

למה זה לוחץ?

שר המשפטים י.ש. שפירא :

אני מציע להחליט. לא נודיע על ההחלטה. ברגע שתיוגמר מועצת הבטחון, אני מציע שאותה ועדה שהזכרתי, באישור ראש הממשלה, תחליט להניח את החוק על שולחן הכנסת.

שר המסחר והתעשייה ז. שרף :

אני מציע לצרף את שר החוץ לוועדה.

שר הדואר י. ישעיהו :

הכוונה היא שהוא יהיה שותף לקביעת העיתוי.

שר המשטרה א. ששון :

החוק הזה הוא דווקא לטובת הערבים.

השר י. ספיר :

הטיועון במועצת הבטחון יהיה, שאין לך זכות אפילו

להיטיב עמם. זה העניין.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני רואה שיש פה מתיחות שיש לה קשר עם דברים מאוד עדינים. אני מבין שאנחנו מוסרים זאת בשם הממשלה, לשר המשפטים ולשר הדתות...

שר האוצר פ. ספיר :

וראש הממשלה.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אפשר להוסיף את ראש הממשלה, ושוה יגיע לפרסום

לאחר סיום מועצת הבטחון.

שר הדתות ז. ורהפטיג :

החוק בעצם אושר, צריך רק להכניס שינויים בסדרי

הסעיפים.

מ ח ל י ט י ס : (א) לאשר הצעת חוק הסודי מינהל המ"ב.

(ב) ליפות כוחם של שר המשפטים ושר הדתות להכניס שינויים
בסדרי הסעיפים של הצעת החוק הנ"ל.

(ג) ליפות כוחה של ועדת שרים להחליט, על-דעת הממשלה, בדבר
מועד הגשת הצעת-החוק הנ"ל לכנסת.

הרכב הועדה: ראש הממשלה, שר הדתות, שר המשפטים.

457. תקנון "יד ושם"

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

הסעיף הזה יכול להתקבל על-ידי כל הממשלה.
בתקנון של "יד ושם" היו סעיפים שכלו מזוקן.
כזכור נבחרה ועדה בהשתתפותו של יו"ר ההנהלה הציונית, מר פינקוס, לגבי

הריאורגניזציה.

כתוצאה משני הדברים האלה נוסח תקנון חדש ל"יד ושם". לתקנון זה יש שתי הערות של שר הדתות, שאני מקבל אותן על תוכנון, אבל בנוסח שלי.

שר הדתות ז. ורהפטיג:

אני מסכים.

מ ח ל י ט י ס, בהתאם לסעיף 6 לחוק זכרון השואה והגבורה - "יד ושם", חשי"ג-1953, לאשר את התקנון החדש של "יד ושם", תיקונים אשר הוצעו על-ידי שר הדתות (ראה נספח 426(א)).

458. בוררות בענין חנאי ההשתלמות של עובדי המחקר במערכת הבטחון

שר האוצר פ. ספיר:

מחר עלולה לפרוץ שביחה של המדענים ועובדי המחקר במערכת הבטחון, אם לא נחליט ליפות את כוחו של היועץ המשפטי לממשלה לחתום על שטר בוררות בין ממשלת ישראל לבין ההסתדרות הכללית, הכוונה היא למנות את השופט העליון לשעבר, אולשן, כבורר. עובדים אלה דורשים את כל הזכויות שישנן למדענים אחרים: שנת-שבתון, צבירת חופשות וכל מיני זכויות. המדובר ב-700 איש.

דאש הממשלה ל. אשכול:

חבל שאתה מביא את הענין כאשר שר הבטחון איננו.

שר האוצר פ. ספיר :

עד הבוקר לא ירעתי על הענין, ורק הבוקר שמעתי שלא הושג הסכם, ושעובדי המחקר במערכת הבטחון תובעים אותן הזכויות שיש למדענים במעמד כמו פרופ' קציר וכדומה.

אני לא הייתי שותף למשא-ומתן הזה, אבל הכוונה היא למסור את הענין לאולשן, עם חתימת שטר הכוררות.

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מבין שאתה מביא זאת כהצעה שאין מנוס ממנה.

שר החינוך והתעבות ז. ארן :

אני רואה את עצמי חייב לשאול שאלה, כי זה נוגע לשינוי תנאי עבודה. אינני יודע אם הבורר ירבה בזה או יפחית, אבל יש בזה יצירת חקרים, מאחר שבמשך השנתיים האלו הקפאנו את הכל, גם מה שיש כאלה שמגדירים אותם כעיוותים. לא אני מוסמך לפסוק אם הענין הזה יעלה לנו ביוקר, אבל מה שמעניין אותי זה, מה זה יגרור אחריו.

ברצוני לשאול את שר האוצר וחברי ועדת השרים לעניני שכר, מה לדעתם המסקנות שעלולות לנבוע מכך, והאם זה לא מערער את כל מערכת יחסי העבודה בארץ?

ראש הממשלה ל. אשכול :

אני מצטער, אני מוכרח ללכת, מחכים לי אנשים, אבקש את שר המשפטים להמשיך בניהול הישיבה.
(ראש הממשלה עוזב את הישיבה).

שד העבודה י. אלון :

אני מציע להעביר את הענין ועדת השרים לעניני שכר או לוועדת השרים לעניני כלכלה.

שד האוצר פ. ספיר :

אתה והשרים קול ובנטוב הוזמנתם לישיבה דחופה מחר בבוקר, והודעתם שאינכם יכולים לבוא. הענין הזה הוא דחוף ביותר.

שד השיכון ט. בנטוב :

קיבלתי הזמנה למחר בבוקר ולא אמרתי שלא אבוא.

שד האוצר פ. ספיר :

אני רוצה לקבוע לפרוטוקול, שלשיבות הועדה לעניני שכר, אתה על-פי-רוב לא בא.

שד השיכון ט. בנטוב :

לא נכרן.

שד האוצר פ. ספיר :

לא אני ניהלתי את המשא-ומתן, ולא אני קבעתי שזה דחוף. אמרו לי שאני צריך לעמוד על המשמר לגבי חתימת שטר הכוררות, כי אחרת חפרון שביתה מחר בבוקר. מצדי הם יכולים לשבות. חלק מהאנשים האלה, זו בוודאי לא מישרתם היחידה.

דשד י. ספיר :

לכן הם יכולים לשבות.

שר האוצר פ. ספיר :

לא איכפת לי לחכות שבוע, אבל נציב שירות המדינה והמנהל הכללי של משרד האוצר רואים זאת כדבר דחוף, וברוך-כלל הם המוציאים לפועל את החלטות של ועדת השרים לפניני שבר.

שר העבודה י. אלון :

אני סומך עליך, אם אתה חושב שזה כסדר - אני

מצביע אתך.

שר האוצר פ. ספיר :

אני מצטער ששר הבטחון הלך, אני מציע למסור זאת

לשר החינוך ולשר העבודה.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

מה זה שייך לשר החינוך? מה אני צריך לעשות?

שר האוצר פ. ספיר :

אתה שאלת בצדק על המסקנות העולות לנבוע מכך, בקשר עם חטשות שיש לך, שגם אני מכיר בהם. אני מציע להטיל על שר העבודה ועל שר החינוך לשבת מחר בבוקר, להחליט אם ליפות את כוחו של היועץ המשפטי לממשלה לחתום על שטר בוררות, או לתת להם לשכות.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

מחר בבוקר יש לי ישיבת מועצה ולא אוכל

להתפנות.

שר האוצר ט. טפיר :

דיד ארנון ומר שרי ביקש לטפל בזה בדחיפות. אני

מוכן לבקש מהם לשכת אתך עוד היום.

שר החינוך והתרבות ז. ארן :

ערב אני מוכן).

שר המשפטים י. ש. שפירא :

הסיכום הוא שהם יחליטו, על-דעת הממשלה, אם

לחתום על שטר הבוררות או לא.

מ ח ל י ט י ס : ליפות כוחם של שר העבודה ושר האוצר להחליט, על-דעת הממשלה, האם להיענות להצעה למסור להכרעת בוררות את חילוקי-הדעות בין ממשלת ישראל לבין ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י, בענין חנאי ההשתלמות של עובדי המחקר במערכת הבטחון.

459. ייבוא וייצוא כלי-ידיה לצרכי הסרטה

שר הפנים ט. ח. שפירא :

אני מבקש אישור לחברת רונבי להביא לארץ 30

רובים מסוג "וינצ'סטר", לצרכי הסרטה. הכוונה לרובים עתיקים, שלא לשימוש, אלא לצרכי עשיית סרט. לפי חוק כלי-ידיה, אין להביא כלי-ידיה, אלא על-פי אישור הממשלה, ועל-כן אני מבקש לאשר זאת.

מ ח ל י ט י ס : בהתאם לסעיף 2(ב) לחוק כלי-ידיה, תש"ט-1949, להתיר לחברת "רונבי בע"מ" להביא כלי-ידיה מחו"ל (30 רובים מסוג וינצ'סטר, קליבר 0.38) לצרכי הסרטה בישראל ולהוציאם בנמך ההסרטה לחו"ל.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ה